

Beschouwingen begroting 2025-2028

GroenLinks-PvdA Bergeijk

Samen vooruit

Samen vooruit dat is wat GroenLinks-PvdA graag zou willen. We staan als gemeente en gemeenschap voor grote uitdagingen. Uitdagingen die we aan moeten gaan en alleen overwinnen als we gezamenlijk optrekken. We zijn onderdeel van de Metropoolregio Eindhoven. Hier speelt zich een schaalsprong af. We willen ervoor zorgen dat de brede welvaart van alle inwoners centraal staat tijdens de schaalsprong. De economische groei biedt kansen, maar ook risico's voor de balans binnen Brede Welvaart. De balans binnen Brede Welvaart wordt niet alleen bedreigd door de economische groei en de schaalsprong. We hebben ook nu al te maken met een dringend woningtekort, kansenongelijkheid, druk op de zorg, het klimaat, duurzaamheid en biodiversiteit. We moeten nu al maatregelen nemen zodat we de toekomstige uitdagingen beter aan kunnen gaan. Streven naar balans binnen Brede Welvaart en zorgen dat we deze balans in het oog houden.

Het neoliberale beleid van de afgelopen jaren in Nederland heeft de ongelijkheid vergroot en onze uitdagingen groter gemaakt. Nu meer dan ooit hebben we een visionaire lokale overheid nodig die actie onderneemt en eerlijke transitie leidt. GroenLinks-PvdA Bergeijk blijft zich inzetten voor een gemeente die zelf haar ontwikkeling bepaalt, regie neemt, het belang van huidige en toekomstige generaties niet uit het oog verliest, én dit in samenwerking met anderen doet. Als volksvertegenwoordigers binnen de lokale democratie staan we voor het algemeen belang voor huidige en toekomstige generaties, kijken we over de grenzen van onze gemeente en houden we rekening met het belang van de regio. We nemen onze verantwoordelijkheid. We streven naar een open, transparant, toegankelijk en betrouwbaar lokaal openbaar bestuur. Een bestuur dat zich aan ethische spelregels houdt, en niet tijdens de wedstrijd de spelregels verandert.

De afgelopen vier maanden heeft de lokale politiek in Bergeijk een bewogen tijd gekend, en we zijn er nog niet. De eerste voorzichtige stappen richting een nieuwe bestuurscultuur hebben een knauw gekregen. Het dualisme lijkt ruim 20 jaar na de invoering in Bergeijk nog geen vorm te krijgen.

GroenLinks-PvdA Bergeijk staat voor een eerlijke, groene en sociale samenleving, waarin iedereen kan deelnemen, nu en in de toekomst. Samen kunnen we bouwen aan een gemeenschap waarin niemand wordt uitgesloten. We houden vast aan deze koers ook al krijgen we tegenslag en tegenwind. Met de wind in de rug kom je sneller vooruit maar dat betekent niet dat we moeten omdraaien.

Bij de PPN hebben wij een aantal moties ingediend. Twee daarvan: het communiceren over biodiversiteit en de bindingsactiviteit van de groep 8 leerlingen zijn aangenomen. We gaan ervan uit dat deze moties worden uitgevoerd. We hebben de moties Uitwerking voorzieningenplan incl. huisvesting basisschool St. Willibrordus en Milieustraat gesteund.

Betaalbaar wonen

De behoefte aan betaalbare sociale huur- en koopwoningen voor verschillende inkomensgroepen is onverminderd groot en neemt toe. Sociale huurwoningen bieden stabiliteit aan mensen met lagere inkomens, terwijl betaalbare koopwoningen starters de kans geven om hun leven met meer zekerheid en grotere onafhankelijkheid vorm te geven. Het is tijd om naast het doelgroepenbeleid te kiezen voor meer mogelijkheden om beide typen woningen binnen onze gemeente te realiseren. Beleid en instrumenten te ontwikkelen om het evenwicht binnen de woningvoorraad te realiseren en te behouden. Naast het

realiseren van voldoende betaalbare woningen dus ook zorgen voor het behoud en het stimuleren van doorstroom binnen de woningmarkt.

Om grip te houden op woningbouwontwikkeling kunnen we gebruikmaken van het voorkeursrecht en het verder verlagen van grondprijzen voor sociale woningbouw. Door voorkeursrecht toe te passen behoudt de gemeente zeggenschap over de grond en trekken we tegelijkertijd projectontwikkelaars aan. Hierdoor ontstaat een evenwicht, waarbij zowel de gemeente als de ontwikkelaars profiteren. We moeten inzetten op een publiek-private samenwerking, waarbij het publieke belang altijd leidend is. Laten we een voorbeeld nemen aan de gemeentes om ons heen; zij doen dit en durven het wel!

Bij Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) bouwen bewoners gezamenlijk hun eigen woningen, wat niet alleen diversiteit in het woningaanbod bevordert, maar ook gemeenschapszin versterkt. Deze aanpak wordt breed gesteund in onze gemeente. Als het gaat om innovatie en omdenken kunnen we inzetten op het realiseren van micro- en flexwoningen. De praktijk in de regio toont aan dat dit soort initiatieven kunnen worden versneld door 'buitenplans' af te wijken van een bestemmingsplan. GroenLinks-PvdA Bergeijk wil bouwen aan een toekomst waarin iedereen in onze gemeente een huis heeft en zich thuis en welkom voelt. Als gemeente regie houden op de woningbouwontwikkeling en het sturen op een evenwichtige woningvoorraad is in tijden van krapte op de woningmarkt meer noodzakelijk dan ooit. De uitdagingen waar we voor staan zoals ook geschetst in de Begroting 2025 – 2028, bouwen voor doelgroepen, fatsoenlijke huisvesting voor arbeidsmigranten, de wettelijke opgaven op het gebied van statushouders en de zorg voor asielopvang onderstrepen die noodzaak. Inmiddels is recentelijk het verslag van de provincie Noord-Brabant met betrekking tot de asielopgave verschenen. Bergeijk staat hierin vermeldt als gemeente die nog 0 opvangplekken beschikbaar heeft en staat qua huisvesting statushouders onder actief toezicht.

Starters is een van de doelgroepen waarvoor we ons hard maken. De huizenprijzen zijn momenteel dermate hoog dat hun kans tot het kopen van een eerste woning steeds kleiner wordt. Daarom steunen we een (raadsbrede) motie die oproept om te onderzoeken of de verstrekking van startersleningen een oplossing kan zijn voor dit grote probleem onder jonge woningzoekenden.

Duurzaamheid, Biodiversiteit en Leefomgeving

De provincie Noord-Brabant loopt voorop in biobased bouwen voor de sociale huursector. In andere gemeenten zien we voorbeelden die aantonen dat biobased bouwen sneller van de grond komt dan reguliere bouw. Bergeijk kan gezien de grote opgave op volkshuisvesting niet achterblijven en heeft genoeg innovatief talent om hier grotere stappen in te zetten. De motie duurzaamheidsfonds heeft het bij de PPN niet gehaald. Voor duurzaam bouwen en comfortabel wonen zou het zonde zijn als Bergeijk de gemeente die staat voor bouwen, bouwen, bouwen niet meegaat in de stimulering van deze innovatieve ontwikkelingen. Als gemeente staan we samen met de corporaties hiervoor aan de lat.

Als het gaat om de dorpskernen van onze gemeente, valt er veel winst te behalen op het gebied van biodiversiteit. In de omgevingsvisie valt te lezen dat er ongerustheid is over de afname van biodiversiteit. Tijdens de PPN is onze motie aangenomen om het publieke bewustzijn over biodiversiteit te vergroten door het plaatsen van informatieborden. We hopen dat inwoners meer begrip krijgen over dit onderwerp en de daaruit voorkomende maatregelen, zoals het minder maaien van het gras op bepaalde openbare plekken. Op steeds meer beleidsterreinen, maar zeker op het gebied van woningbouw, natuur, milieu en klimaat is het belangrijk dat de ecologische aspecten meegewogen worden in de besluitvorming. We pleiten daarom al langer voor meer inzet van ecologische deskundigheid. Het nut hiervan werd recentelijk ook weer eens benadrukt tijdens de dorpschauw van de

Weebosch. Hierbij werd ook aangedrongen op integraal beleid om de biodiversiteit in de wijken van onze kernen te versterken.

Niet alleen de dorpskernen vragen om aandacht, ook het buitengebied. We zien ontwikkelingen in de agrarische sector, met bedrijven die stoppen en anderen die verdere inzet van technologie nastreven. Maar doorgaan op dezelfde weg, met hetzelfde aantal dieren, met het vertrouwen dat techniek de oplossing is, met het gebruik van bestrijdingsmiddelen is niet de weg vooruit. Dit zowel niet voor de leefomgeving, als niet voor de boer zelf. We zouden graag zien dat boeren geholpen worden bij de transitie. Het buitengebied biedt kansen op het gebied van natuur- en landschapsversterking, recreatie, energieopwekking. Zo kunnen onze agrariërs een nieuw, toekomstbestendig verdienmodel tegemoet zien. Tegelijkertijd willen we er voor waken dat de intrinsieke waarde van natuur niet wordt losgelaten. Groen wordt weliswaar binnen het programma Vitale Groene Leefomgeving van de MRE gezien als een pijler van brede welvaart, daarbij ligt de nadruk echter al sterk op toerisme, recreatie en het verdienvermogen van de agrarische sector. Ook binnen Bergeijk kan een duurzame toekomst voor natuur op de derde plek belanden, wat volgens ons niet wenselijk is. De actualisatie van het pachtbeleid staat gepland voor april 2025. We gaan er vanuit dat het geactualiseerde beleid beter past bij de landbouw van de toekomst.

Onze fractie maakt zich ernstig zorgen over de te behalen energieneutraliteitsdoelstellingen vanuit de Regionale Energie Strategie. De wens om het beleid ten aanzien van duurzame energie opwek opnieuw te formuleren betekent uitstel van jaren, terwijl juist nu versneld moet worden om het gebruik van fossiele brandstoffen terug te dringen en de gevolgen van klimaatverandering zoveel mogelijk te beperken. De combinatie van wind- en zonne-energie kan een grote bijdrage leveren aan het halen van de klimaatdoelen van 2030.

Kansengelijkheid

Publieke voorzieningen zien wij niet als 'collectieve lasten', maar als investeringen in de samenleving. Onderwijs, sport en kunst & cultuur zijn cruciaal voor een vitale en veerkrachtige samenleving. Ze moeten voor iedereen in onze gemeente beschikbaar en toegankelijk zijn. Onze partij ziet de regionale ontwikkelingen die op ons afkomen zowel als risico als kans. Het is van groot belang om deze kans te grijpen en te investeren in publieke voorzieningen en deze juist nu te versterken. Deze voorzieningen vormen de basis van onze gemeenschap.

Ieder kind verdient een goede start. Daarom hebben we als gemeenteraad met de juiste visie een integrale huisvestingsaanpak gerealiseerd, waarin we fors investeren in onze scholen en kindcentra. Onlangs hebben we de Gebiedsvisie Kindcentrum-Oost vastgesteld. Een gebiedsvisie waar we als GroenLinks-PvdA erg over te spreken zijn. Hiermee is een onderdeel van het amendement zoals aangenomen op 4 juli 2023 ingevuld. We zijn benieuwd naar de stand van zaken omtrent het behoud van de kinderboerderij voor Bergeijk wat ook onderdeel uitmaakte van het amendement. Als gevolg van de keuze voor de locatie en de opgestelde gebiedsvisie zal de kinderboerderij op de huidige plek niet kunnen blijven. Door onze scholen op te knappen, te vernieuwen, te verduurzamen en veiliger te maken, laten we zien hoe we publieke voorzieningen versterken. We moeten helaas ook erkennen dat er nog grote problemen zijn met kansengelijkheid, laaggeletterdheid en sociale mobiliteit in onze gemeente. Deze problemen beperken de maatschappelijke participatie en economische kansen van te veel mensen.

De afgelopen periode zijn er stappen gezet om te komen tot een volwaardige bibliotheekvoorziening, de huisvesting is voorzien in de Kattendans. Een goede volwaardige bibliotheekvoorziening is van majeur belang als het gaat om de bevordering van kansengelijkheid, voor zowel de aanpak van als ondersteuning bij laaggeletterdheid en meedoen in een steeds verder digitaliserende samenleving. Voor GroenLinks-PvdA is die

ontwikkeling naar een volwaardige bibliotheekvoorziening iets waar we al jaren voor pleiten omdat het van waarde is voor onze inwoners en niet alleen omdat het moet. Het gaat dan ook om veel meer dan het voldoen aan een wettelijke verplichting.

Bestaanszekerheid

Of je nu jong of oud bent, werkend of werkzoekend, iedereen heeft recht op een fatsoenlijk en waardig leven. Als GroenLinks-PvdA Bergeijk streven wij naar een gemeente waarin bestaanszekerheid in de vorm van sociale zekerheid, betaalbaar wonen, zorg en welzijn voor iedereen vanzelfsprekend is. Een gemeente waar dus niemand buiten de boot valt of dreigt te vallen.

Eén van de sleutels hiervoor is een ruimhartig bestaanszekerheidsbeleid, zodat iedereen voldoende inkomen heeft voor een waardig bestaan. Een actieve aanpak om geldzorgen, armoede en ongelijkheid te voorkomen. We moeten investeren om te voorkomen dat de kloof tussen arm en rijk verder groeit. In steeds meer gemeenten zien we een verhoging van de draagkrachtnorm van 120% naar 130%. Op het Kempencongres vernamen we dat de ervaringen met de toepassing van 130% leidt tot positieve resultaten. We kijken uit naar de Kadernota Geldzorgen die is aangekondigd voor december met daarin de uitwerking van het scenario voor 130% zoals toegezegd bij de behandeling van de PPN. Financiële zorgen gaan gepaard met stress, onzekerheid en schaamte. Het doorbreken van deze gevolgen moet expliciet onderdeel uitmaken van het nieuwe beleid over Geldzorgen.

Echter alleen met een ruimhartige financiële impuls komen we er niet. De toegang tot voorzieningen in het kader van sociale zekerheid, zorg en welzijn moeten laagdrempeliger. Voor zover voorzieningen er al zijn, blijft het beroep op deze voorzieningen achter omdat het onbekend is dat regelingen er zijn, formulieren ingewikkeld zijn en de contactmogelijkheden (bijvoorbeeld uitsluitend tussen 9:00 uur en 11:00 uur telefonische bereikbaarheid), te beperkt zijn. De administratieve lasten voor de burger die een beroep doet op een voorziening moeten omlaag. Formulieren zijn zoveel mogelijk eenduidig en voor meerdere voorzieningen, zodat bewijslast wordt beperkt. Het uitgangspunt van beleid is gebaseerd op vertrouwen en zo worden mensen ook tegemoet getreden. Structureel beleid op het gebied van bestaanszekerheidsbeleid met concrete doelen en regelmatige evaluaties zijn noodzakelijk. Onze gemeentelijke communicatie moet duidelijker en eenvoudiger worden, maar in de eerste plaats moet het vooral menselijk zijn. Formulieren, zoals bij Kempenplus, moeten voor iedereen begrijpelijk zijn. Alleen zo kunnen we ervoor zorgen dat er perspectief is voor alle inwoners.

De dorpsondersteuner vormt een belangrijke spil in onze kernen. Zij zijn niet alleen de oren en de ogen maar zetten zich voor sociale cohesie en dragen belangrijk bij aan de kracht van onze kernen. De tijdelijk ingezette urenuitbreiding vanwege succes krijgt bij vaststelling van de begroting een structureel karakter. We zien een uitgebreidere rol weggelegd voor de dorpsondersteuner.

Op dit moment loopt er een onderzoek "Verbetering toegang sociaal domein". We kijken uit naar het implementatieplan. Het wordt de hoogste tijd om hierin concrete stappen voorwaarts te zetten. Met alle respect voor doorlooptijden, afwegingen en zorgvuldigheid doet GroenLinks-PvdA een dringende oproep om een aantal processen/trajecten zoals de vermindering van administratieve lasten, betere communicatie, bereikbaarheid en toegankelijkheid van formulieren parallel aan dit proces van de verbetering zo snel mogelijk in gang te zetten. Zodat op korte termijn enige verbetering zichtbaar wordt.

In 2024 wordt georiënteerd of de basisbaan passend is. Er wordt een onderzoek uitgevoerd naar de haalbaarheid en de uitkomst moet leiden tot een antwoord op de vraag of de basisbaan een aanvullende instrument kan zijn om in te zetten in de bestaande

participatieketen. Als raad zullen we geïnformeerd worden en betrokken bij het proces. GroenLinks-PvdA pleit ervoor om vroegtijdig betrokken te worden in het proces, dus bij het opstellen van het plan van aanpak voor de uitvoering van het onderzoek.

Financiën en lokale lastendruk

Bergeijk is een financieel gezonde gemeente en het meerjarenperspectief ziet er ondanks de onheilspellende verwachting van de ravijnjaren niet slecht uit. Ingrijpende maatregelen in afbouw van voorzieningen zijn niet nodig en er wordt fors geïnvesteerd in het ambtelijk apparaat zodat we aan de slag kunnen met de uitdagingen waar we voor staan. Een volgende keer dat het college van plan is een dergelijke uitbreiding van formatie in de begroting op te nemen, verwachten we van het college dat deze zelf het initiatief neemt om dit naar de Raad toe schriftelijk en gedegen te onderbouwen. De Raad bepaalt immers de kaders. Een structureel sluitend meerjarenperspectief, voldoende reserves en weerstandsvermogen en de jaarrekening 2023 en naar verwachting de jaarrekening 2024 laten forse overschotten zien. GroenLinks-PvdA kan het dan ook niet verkroppen dat er een begroting wordt gepresenteerd met daarin, als deze in deze vorm wordt aangenomen, een forse verzwaring van de lokale lasten. Deze verzwaring wordt met name veroorzaakt door de “voorgenomen” verhoging van de afvalstoffenheffing. Maar liefst 22,7%. Alle fracties hebben hierin een gezamenlijk standpunt dat de verhoging van 22,7% te fors is. GroenLinks-PvdA vindt dat we de stijging van de lokale lastendruk fors moeten beperken tot maximaal 3,5%.